

निबन्धसंपद (नि० + स०) m. Titel eines Commentars zu Suçruta's Werke Verz. d. B. H. No. 927; vgl. 924.

निबन्धक s. अश्व०.

निबन्धिन् (von निबन्ध) adj. 1) *bindend, fesselnd*: निबन्धिनी (निबन्धिनी 12, 9953. 12114) रज्जुरेषा या ग्रामे वसतो रतिः MBh. 12, 6548. — 2) *verbunden durch, mit, zusammenhängend mit*: निर्मासिस्थिभूयिष्ठे-गत्रिः स्नायुनिबन्धिभिः (० निबन्धनैः 11, 120) MBh. 11, 89. (कण्डराणाम्) ग्रीवाकृदयनिबन्धिनीनाम् Suçr. 1, 338, 8. Inscr. in Journ. of the Am. Or. S. 7, 11, Cl. 44. — 3) *bedingend, verursachend*: स्थिति० Jocas. 1, 35.

निबर्हण s. निवर्हण.

निबल (1. नि + बल) eine best. Zahl Vjutr. 182.

निबाध (von बाध् mit नि) s. अ०.

निबोद्धव्य (von बुध् mit नि) adj. zu halten für, anzusehen als: नपुंस-के तन्निबोद्धव्यम् VARĀH. BṚH. S. 77, 28.

निबोध (wie eben) m.: निबोधानुप्रदानतः ÇAKSHI 30 in Ind. St. 4, 356. nach richtiger Ausstossung WERN. निबोध ist hier eher imperat.

निभ (von भा mit नि) 1) adj. f. आ am Ende eines comp. gleich, ähn-lich AK. 2, 10, 38. TRIK. 3, 3, 287. H. 1462. MED. bh. 6. RV. PAIT. 2, 44. 14, 12. N. 11, 30. 12, 21. 16, 10. 22. Hip. 3, 9. 4, 29. R. 2, 26, 10. 93, 8. 5, 18, 26. Suçr. 1, 313, 20. 258, 13. 14. MEH. 79. VARĀH. BṚH. S. 3, 24. 29. 10, 20. 33, 6. 82 (80, b), 4. KATHA. 26, 144. VID. 20. BṚĀG. P. 3, 33, 16. H. 6. 8. 1421. अघोषनिभता RV. PAIT. 14, 8. Nach Adjectiven pleonastisch: चारुनिभानना HARIV. 11789. रुचिर० VARĀH. BṚH. S. 29, 22. 46, 27 (28). असित० 81 (80, a), 11. Bedeutsam dagegen in एक० einformig 53, 90. Zum Ueberfluss mit Synonymen zusammengestellt: नगनिभोपम MBh. 8, 2537. पद्मपल्लभ० 4, 1195. सुरतुल्यनिभेताः PĀNĀT. III, 69. Könnte füglich auf ein subst. f. निभा Schein, Aehnlichkeit zurückgeführt werden; vgl. सनिभ. निभ m. = प्रकाश ÇANDAR. im ÇKDR. — 2) Schein, Vorwand; m. TRIK. MED. ÇANDAR. im ÇKDR. n. H. 378. HALĀ. 4, 24. भि-त्तानिभेन DAÇAK. 162, 11. स्नाननिभात् KATHA. 4, 57.

निभर्त्सन DRAUP. 6, 20 falsche Lesart für निर्भर्त्सन, wie schon STENZ-LER bemerkt hat.

निभसद् s. भसद्.

निभालन n. das Sehen TRIK. 3, 2, 30. H. 577. HALĀ. 2, 411. — Vgl. निफालन.

निभीम (1. नि + भीम) adj. furchtbar: ०विक्रम HARIV. 13399.

निभूत (von भू mit नि) adj. vergangen RĪGĀN. im ÇKDR.

निभूयै adj. von unbekannter Bed., als Beiw. von Viṣṇu VS. 22, 26

निभूत s. u. भू mit नि.

निमग्न s. u. मग्न् mit नि; davon निमग्नक adj. viell. sich versteckt hal- tend, lauernd MBh. 1, 5601.

निमज्जथु (von मज्ज् mit नि) m. das Hineingehen in: तल्पे कात्तात्तैः सार्धं मन्ये ऽहं धिङ्निमज्जथुम् BHATT. 5, 20. in Verb. mit तल्पे so v. a. das zu-Bette-Gehen, Schlafen (= शयन) Schol.

निमज्जन (wie eben) 1) adj. (vom caus.) f. ई hineinzugehen (in's Was- ser) —, sich hineinsubeyeben veranlassend; mit dem gen.: वर्तमाने यु-द्धे (als Fluss gedacht) क्षत्रियाणां निमज्जने MBh. 8, 2563. क्षत्रियाणां नि-मज्जनीम् (नदीम् d. i. युद्धम्) 7, 897. — 2) n. das Hineinsteigen (in's

IV. Theil.

Wasser): तीर्थे कृतनिमज्जनः RĪGĀ-TAN. 1, 127. रुधिरापूर्णातीलावापी० KATHA. 9, 46. 26, 69. दङ्गिमज्जनमुपैति मुधायाम् NAISS. 5, 94. Schol. bei WILSON, SĪMUKJAK. S. 89; vgl. Ind. St. 2, 396, 4. एवं संसारगच्छने उन्म-ज्जननिमज्जने MBh. 11, 102.

निमद् m. deutliche aber nicht vollkommen laute Aussprache, eine der sieben Redestufen (वाचः स्थानानि) TS. PAIT. 2, 11. Vgl. निमादपति (निमादपति ?) = अन्तरं स्पष्टमुच्चारयति SĪJ. bei WEST. u. मद् mit नि.

निमन्त्रक (von मन्त्र्य् mit नि) nom. ag. Einlader MBh. 13, 2350.

निमन्त्रण (wie eben) n. Einladung P. 3, 3, 161. JĀG. 2, 263. MBh. 3, 15303. R. 1, 52 (53 Gonn.) in der Unterschr. Vop. 25, 22.

निमन्त्र्य (wie eben) adj. einzuladen MBh. 12, 3340.

निर्मन्यु (1. नि + म०) adj. dessen Groll sich gelegt hat, nicht eifernd AV. 3, 25, 4.

निमय (von मा mit नि) m. P. 6, 1, 50, VĀRTT. (von मि). Tansh AK. 2, 9, 31. 4 (wo निमयात् st. नियमात् zu lesen ist). पञ्चनामस्य निमयं न प्र-शंसति साधवः MBh. 12, 2923. ईषत्वि०, सु० P., Sch.

निमातव्य (wie eben) adj. zu vertauschen, vertauschbar: रसा रसेर्नि-मातव्या न त्वेव लवणं रसैः M. 10, 94.

निमान (wie eben) n. Maassverhältnisse P. 5, 2, 47. — Vgl. अ०.

निमि m. N. pr. verschiedener Könige der Videha: निमिरेव च (वि-नष्टे ऽविनयात्) M. 7, 41. MBh. 1, 227. 2, 320. 12, 8600. R. 1, 66, 8 (Gonn. 68, 8). 71, 8 (Gonn. 73, 2). RAGH. 11, 49. ein Sohn Dattatreja's MBh. 13, 4380. fgg. Ikshvāku's VP. 359. 388. fg. BṚĀG. P. 9, 6, 4. 13, 1. fgg. Bei den Āina ist Nimi aus Ikshvāku's Geschlecht der 21ste Arhant der gegenwärtigen Avasarpinī H. 28. N. pr. eines Sohnes des Bha-ḡamāna VP. 424. des Daṇḍapāṇi BṚĀG. P. 9, 22, 42. N. pr. eines Dā-nava HARIV. 9141. Der Name Nimi erscheint auch LALIT. 166, die üb. Uebersetzung führt aber auf नेमि zurück; vgl. निमिधर. Nachdem Nimi, der Sohn Ikshvāku's, durch einen Fluch seinen Körper ein-gebüsst hatte, wollten die Götter ihm wieder dazu verhelfen; dieser schlug es aber aus und wählte statt dessen den Aufenthalt in den Au-gen aller lebenden Wesen. Daher das ewige Schliesssen (निमिष, निमेष) und Oeffnen der Augen. VP. 388. fg. Dieser etymologischen Spielerei verdankt das Wort निमि seine Bedeutung Schliessung des Auges, Blin-zein BṚĀG. P. 9, 24, 64.

निमित्त s. u. मा und मि mit नि.

निमित्त n. 1) Ziel (nachdem geschossen wird) HALĀ. 2, 313. चलं निमि-त्तं विप्रर्षे सदा सूर्यस्य गच्छतः MBh. 13, 4632. ०वेधिन् das Ziel treffend 5, 3480. 6, 1658. — 2) Zeichen, Anzeichen, Vorzeichen, Omen AK. 3, 4, 44, 79. TRIK. 3, 3, 163. H. an. 3, 270. MED. t. 118. Verz. d. Oxf. H. 184, b. 6. नि-मित्तं यत्त्रया दष्टे बाहुके देवमानुषम् MBh. 3, 2925. 2926. न चोत्पातनिमि-त्ताभ्याम् (भित्ता लिप्सेत) M. 6, 50. JĀG. 1, 203. 3, 171. ददर्श विपरीतानि निमित्तानि MBh. 16, 1. BṚĀG. 1, 31. R. 3, 51, 38. Suçr. 1, 30, 5. 104, 17. ०ज्ञ RAGH. 1, 86. निमित्तं सूचयन् ÇĀK. 8, 17. 63, 11. 101, 14. VIKR. 7, 4. VARĀH. BṚH. S. 5, 16. 21, 35. 36. 27, c. 7. 42 (43). 10, 30. 47, 78. 48, 8. 50, 7. 52, 108. 53, 6. 57, 1. Z. d. d. m. G. 14, 569, 12. BṚĀG. P. 1, 14, 2. 5. Vgl. दुर्निमित्त. — 3) Veranlassung, Grund, Ursache, das Bestimmende AK. 3, 4, 44, 79. 30, 218. TRIK. H. 1513. H. an. MED. KĪTJ. ÇA. 1, 2, 11. 7, 14. 23, 4, 45. ÇVA-